



Centrālā statistikas
pārvalde

INTRASTAT sistēmas reforma

Makroekonomiskās statistikas departamenta direktora vietniece
E. Bendrāte

Ārējās tirdzniecības statistikas metodoloģijas, analīzes un izplatīšanas daļas
vecākā referente L. Laganovska

2017. gada 30. marts



Centrālā statistikas
pārvalde

Saturs

- Kas ir *Intrastat* sistēma ?
Kādēļ nepieciešamas reformas?
- Jaunās ES iekšējās preču tirdzniecības statistikas pamatiezīmes.
- Obligāta apmaiņa ar mikrodatiem par ES iekšējās preču tirdzniecības eksportu.
- Kad jaunā ES iekšējās preču tirdzniecības statistikas datu vākšanas sistēma varētu tikt ieviesta?
- Secinājumi un komentāri.



Centrālā statistikas
pārvalde

Kas ir *Intrastat* sistēma ? Kādēļ nepieciešamas reformas?

- Statistikas datu vākšanas un apkopošanas sistēma (*Intrastat*) par preču tirdzniecību starp dalībvalstīm tika izveidota 1993. gadā.
- Saistība ar PVN uzskaiti – PVN deklarāciju dati tiek izmantoti, lai identificētu respondentus un kvalitātes nodrošināšanas nolūkos.
- Jau 90.gadu nogalē notika diskusijas par respondentu noslodzes samazināšanas iespējām,
- 2004.gada 31.martā tika pieņemta jauna Regula (Nr.638/2004), kura abām preču plūsmām (ievedumam un izvedumam) noteica jaunu aptvēruma līmeni - 97%, vēlāk 2009.gadā iavedumam noteica 95%, bet 2014.gadā - 93%.



Centrālā statistikas
pārvalde

Kas ir Intrastat sistēma ? Kādēļ nepieciešamas reformas?

- 2011. gada novembrī Padome aicināja Eiropas Statistikas Sistēmas Komiteju (*Eurostat*) veikt pasākumus, lai būtiski samazinātu respondentu noslodzi, vienlaikus nodrošinot atbilstošu datu kvalitāti.
- *Eurostat* **2016.gada 18.maijā** pieņēma vadlīnijas par to, kādai vajadzētu būt jaunajai ES iekšējās preču tirdzniecības statistikas datu vākšanas sistēmai.



Centrālā statistikas
pārvalde

Kas ir *Intrastat* sistēma ? Kādēj nepieciešamas reformas?

1) ESS.VIP.SIMSTAT projekts (06.2012.-05.2016.)

«*Izmēģinājuma testēšana mikrodatu apmaiņai preču tirdzniecībā ar dalībvalstīm*» - secinājumi:

- Pilnīga vai daļēja importa datu aizstāšana ar partnervalsts eksporta datiem ir iespējama, bet papildus ir nepieciešams vākt partnera ID numurs.
- Mikrodatu izmantošana var samazināt respondentu noslodzi, kuri iesniedz pārskatus par importu.
- Droša datu apmaiņa ir iespējama, tomēr nepieciešams uzlabot IT sistēmu, lai nodrošinātu pilnīgi automātisku mikrodatu apmaiņu.
- Lai gan **kopējās** datu atšķirības starp valstīm nebija lielas, tomēr tās ir krietni ievērojamas preču kodu detalizētā līmenī.
- Ieviešot obligātu mikrodatu apmaiņu starp dalībvalstīm, īpaša nozīme būs kvalitātes nodrošināšanai un termiņu ievērošanai, jo datiem jābūt pieejamiem pārējām dalībvalstīm.
- IT sistēmas pilnveidošana, lai nodrošinātu pilnīgi automātisku mikrodatu apmaiņu, prasīs papildus investīcijas gan no *Eurostat*, gan no dalībvalstīm.



Centrālā statistikas
pārvalde

Kas ir *Intrastat* sistēma ? Kādēļ nepieciešamas reformas?

2) ESS.VIP.REDESIGN projekts (12.2014-05.2016.)

«*Intrastat pārveidošana*» - secinājumi:

- Vienas plūsmas alternatīva ieviešana tika noraidīta kā neperspektīva.
- Abām pārējām alternatīvām (SIMSTAT un revidētais *Intrastat*) ir savas stiprās puses un vājās puses, kuras būtu jāņem vērā veidojot modernizēto *Intrastat* sistēmu.



Centrālā statistikas
pārvalde

Jaunās ES iekšējās preču tirdzniecības statistikas pamatiezīmes

- ES iekšējās preču tirdzniecības statistikai ir jānodrošina:
 - ✓ respondentu noslodzes samazinājums vismaz par 25%;
 - ✓ datu kvalitāte atbilstoši datu lietotāju prasībām.
- ES dalībvalstis var izmantot dažādus datu avotus un datu apstrādes metodes.
- Starptautiskajai tirdzniecības statistikai ir jāatspoguļo globalizācijas procesi.



Centrālā statistikas
pārvalde

Jaunās ES iekšējās preču tirdzniecības statistikas pamatiezīmes

- ES iekšējās preču tirdzniecības statistikas pamatelementi:
 - ✓ harmonizētas statistikas izlaide;
 - ✓ vairāki datu avoti;
- Papildus datu avots - obligāta apmaiņa ar mikrodatiem par ES iekšējās preču tirdzniecības eksportu.
- Inovatīvu un elastīgu datu vākšanas metožu izmantošana.
- Modernizācija ar novērtējumu.



Centrālā statistikas
pārvalde

Obligāta apmaiņa ar mikrodatiem par ES iekšējās preču tirdzniecības eksportu

Pārskats par Izvedumu/Eksportu

- ✓ Preces kods
- ✓ Faktūrrēķinā
norādītā
vērtība/statistiskā
vērtība
- ✓ Neto masa/
papildmērvienība
- ✓ Partnervalsts
- ✓ Darījuma veids, u.c.

+Partnera uzņēmuma
NMK numurs

+Izcelsmes valsts kods

Pārskats par Ievedumu/Importu

- ✓ Preces kods
- ✓ Faktūrrēķinā
norādītā
vērtība/statistiskā
vērtība
- ✓ Neto masa/
papildmērvienība
- ✓ Partnervalsts
- ✓ Darījuma veids, u.c.



Centrālā statistikas
pārvalde

Obligāta apmaiņa ar mikrodatiem par ES iekšējās preču tirdzniecības eksportu

Izvedums/Eksports

- Lai nepalielinātu respondentu noslodzi, apsekojuma aptvērums procentos tiks samazināts no 97% līdz 95%.

Ievedums /Imports

- Lai nodrošinātu respondentu noslodzes samazinājumu vismaz par 25%, dalībvalstis **var pilnībā vai daļēji** atteikties no importa datu vākšanas, aizstājot tos ar mikrodatiem par eksportu, kurus savākušas pārējās dalībvalstis.



Centrālā statistikas
pārvalde

Obligāta apmaiņa ar mikrodatiem par ES iekšējās preču tirdzniecības eksportu

FR savāc datus par eksportu –
uzņēmums FRMERC1 nosūta LV
uzņēmumiem LVPALDIES un LVLUDZU
sieru.

ES Datu krātuve: LV pieejama
informācija, ka uzņēmumi LVPALDIES
un LVLUDZU no FR ir saņēmuši sieru
500kg/3500EUR katrs

LV datu krātuvē esošos datus var
izmantot datu kvalitātes novērtēšanā,
kā arī daļēji vai pilnīgi aizvietojo-
t/izveidojot no šiem datiem LV importa
datus.



Centrālā statistikas
pārvalde

Obligāta apmaiņa ar mikrodatiem par ES iekšējās preču tirdzniecības eksportu

KVALITĀTE

1) CSP salīdzina ES valstu eksporta datus ar LV PVN deklarāciju datiem

- PVN dati par importu no FR- LVPALDIES – 3500 EUR, LVLUDZU – **4000 EUR**
- !PVN datus nav informācijas pa precēm.

KVALITĀTE

2) CSP salīdzina ES valstu eksporta datus ar LV INTRASTAT pārskatu datiem

- INTRASTAT dati par importu no FR- LVPALDIES – 3500 EUR, LVLUDZU – **3600 EUR**
- CSP izvērtē kvalitāti, sadarbībā ar FR noskaidro datu atšķirību cēloņus.

3) Importa datu veidošana

- Pēc datu kvalitātes novērtēšanas LV var pilnībā vai daļēji, atsakoties no INTRASTAT pārskatu vākšanas, importa datus veidot no pārējo dalībvalstu savāktajiem eksporta datiem.



Centrālā statistikas
pārvalde

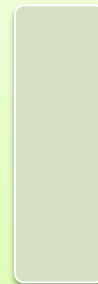
Obligāta apmaiņa ar mikrodatiem par ES iekšējās preču tirdzniecības eksportu



•Variants I

•LV pilnībā atsakās no importa datu vākšanas, tos aizvietojo ar citu dalībvalstu savāktajiem eksporta datiem.

Ņemot vērā, ka pastāv samērā lielas atšķirības starpvalstu preču tirdzniecībā, un šo atšķirību mazināšana ir sarežģīts process, pastāv bažas, ka datu kvalitāte nebūs pietiekama.



Variants II

LV turpina vākt importa datus no lielākajiem uzņēmumiem (aptvēruma līmenis 85% varētu nodrošināt 25% respondentu slodzes samazinājumu). Uzlabojoties datu kvalitātei, šo aptveramības % var samazināt.

LV izveidos respondentu sarakstu, kuriem būtu jāiesniedz pārskati par importu. Līdz ar to trūkstošos datus (neiesniegtie pārskati) CSP aizvieto ar dalībvalstu eksporta datiem, iepriekš izvērtējot to kvalitāti.



Centrālā statistikas
pārvalde

Kad jaunā ES iekšējās preču tirdzniecības statistikas datu vākšanas sistēma varētu tikt ieviesta?

- Plānots, ka jaunā uzņēmējdarbības ietvarregula (FRIBS) attiecībā uz preču ārējo tirdzniecības statistiku stāsies spēkā 2020. gadā.
- 2020. gadā ir jānodrošina apmaiņa ar mikrodatiem starp dalībvalstīm par ES iekšējās preču tirdzniecības eksportu.
- To, kādā mērā un kad šie mikrodati tiks izmantoti importa datu kompilācijai, ir katras dalībvalsts ziņā.



Centrālā statistikas
pārvalde

Secinājumi un komentāri

Darbs ar ESTAT 2017. gadā

Prioritātes:

1. Likumdošana un metodoloģija

FRIBS (*Framework Regulation Integrating Business Statistics*) Īstenošanas un Deleģēto aktu projektu sagatavošana;

2. Mikro datu apmaiņas sistēmas izveidošana starp dalībvalstīm

Statistikas, organizatorisko, IT jautājumu (datu drošība, konfidencialitātes nodrošināšana) risināšana sadarbībā ar ESTAT un dalībvalstīm;

3. Respondentu administratīvās noslodzes samazināšanas jautājumi



Centrālā statistikas
pārvalde

Secinājumi un komentāri

Risināmie jautājumi un problēmas:

- Datu apstrādes sistēmas izveidošana;
- Vienošanās panākšana starp dalībvalstīm par atsevišķiem jautājumiem, strādājot pie FRIBS regulas Padomē, Īstenošanas un Deleģēto aktu projektiem;
- Datu kvalitātes nodrošināšana (datu apmaiņas termiņi, ikmēneša datu revīzijas, datu atšķirības dalībvalstu spoguļstatistikā);
- FRIBS projektā paredzētais pārejas periods 1 gada garumā varētu būt nepietiekams;



Centrālā statistikas
pārvalde

Secinājumi un komentāri

- Datu kvalitāte – Kam uzticamies? Nacionālo uzņēmumu sniegtajiem datiem vai datiem no partnervalstīm?
- Jaunās ES iekšējās preču tirdzniecības statistikas datu vākšanas sistēmas ieviešana būs process (2-3 gadi?).
- Ja respondentiem noslodze samazināsies vismaz par 25%, tad statistikas iestādēm noslodze pieaugs, jo būs jāveic papildus datu analīze, dažādi aprēķini.
- Kvalificētu cilvēkresursu nepieciešamība.